

Presentem un número monogràfic que inclou textos escrits per antropòlegs de reconegut prestigi en la nostra disciplina, que repassen les seves trajectòries per tal d'oferir-nos una visió de l'Antropologia ibèrica des dels anys setanta del segle passat. L'efervescència política i social d'aquell temps va marcar tant el treball dels antropòlegs autòctons que desenvolupaven les seves recerques dins les fronteres, com el dels estrangers que hi arribaren atrets per les especificitats de les societats ibèriques. Paral·lelament, d'altres antropòlegs han anat buscant resposta a les seves inquietuds intel·lectuals fora del país, tot contribuint alhora a la internacionalització de l'Antropologia ibèrica.

NÚMERO ESPECIAL: TRAJECTÒRIES DE L'ANTROPOLOGIA IBÈRICA

Consell de redacció de (con)textos

redaccio.contextos@gmail.com

Aquest sisè número de (con)textos és producte de varis anys de preparació, fet que malauradament ha suposat una discontinuïtat en la publicació de la revista. Una discontinuïtat, però, que respon a la voluntat d'editar un número especial, tot reunint un grapat d'articles d'extraordinària qualitat i amb un fil conductor comú. El número sis de la revista és una col·lecció de textos escrits per antropòlegs de reconegut prestigi i llarga trajectòria en la nostra disciplina, recentment jubilats o en etapes avançades de la seva carrera acadèmica, que han accedit a col·laborar amb el nostre projecte, i a qui agraïm des d'aquí el seu esforç, així com la seva bona acollida i disposició.

Es tracta de cinc autors que repassen aquí les seves experiències particulars en el món de la recerca per tal d'oferir-nos una visió de l'Antropologia ibèrica des dels anys setanta del segle passat, quan la disciplina era incipient a la Península, gens institucionalitzada i encara per consolidar. Eren temps, a més, d'una forta efervescència política i social tant a l'Estat espanyol com al portuguès, fet que es reflecteix tant en el treball dels antropòlegs autòctons que desenvolupaven les seves línies de recerca dins les fronteres estatals -com va ser el cas d'en Joan Frigolé-, com en el dels estrangers que hi arribaren atrets per les especificitats de la condició perifèrica de la Península Ibèrica dins el context europeu -els casos d'en Gavin Smith i en Brian O'Neill. Les mateixes circumstàncies històriques van propiciar, a més, que certs antropòlegs busquessin resposta a les seves inquietuds intel·lectuals fora del país, per després tornar-hi amb un bagatge que els permetria desenvolupar noves perspectives sobre la nostra realitat -és el cas de n'Ubaldo Martínez Veiga. Anys més tard, antropòlogues com la Susana Narotzky, autora d'un important article inicialment publicat a *Current Anthropology* i que aquí oferim per primer cop traduït al castellà, contribuïrien decisivament a la consolidació de

editorial

l'Antropologia ibèrica i al seu accés als fòrums acadèmics internacionals.

El número s'obre amb l'article d'en Joan Frigolé, catedràtic del Departament d'Antropologia de la Universitat de Barcelona recentment jubilat, on ens presenta de manera contraposada dos moments del seu itinerari etnogràfic: el seu treball de camp a Calasparra, Múrcia, durant la dècada dels anys setanta, i la seva recerca a les valls pirinenques de la Vansa i Tuixent, a principis del segle actual. L'autor situa tots dos moments en el context de la seva trajectòria acadèmica i intel·lectual, tot rastrejant l'articulació entre les influències teòriques que anava rebent i les seves decisions pel que feia a l'elecció dels temes i localitats d'estudi. El contrast entre una investigació centrada en les preocupacions més clàssiques de l'Antropologia (la pràctica i experiència de les relacions de parentiu) i una altra marcada per processos de canvi (com ara la patrimonialització dels bens culturals i la terciarització d'una economia rural), no impedeix que de dues experiències tant diverses emergeixin dos dels trets característics de les obres d'en Joan Frigolé: el rigor etnogràfic i una contextualització històrica que serveix per connectar les realitats locals amb d'altres d'abast més transversal.

A continuació, l'article d'en Brian Juan O'Neill, antropòleg i membre de l'ICSTE de Lisboa des de fa més de tres dècades, ens ofereix una visió de les realitats galega i portuguesa (regions del Caurel i Tras-os-Montes, respectivament), des de les tradicions de l'Antropologia nord-americana i britànica. L'autor fa un recorregut pel seu itinerari formatiu, des de l'elecció dels seus estudis superiors a Nova York fins el seu doctorat a Londres, tot passant pel seu màster en Lingüística a Essex. Amb aquest itinerari ens descriu la visió que es tenia de les societats ibèriques des dels principals centres de producció antropològica, alhora que mostra els diferents factors que van anar marcant les seves anades i vingudes entre el treball etnogràfic, la reflexió teòrica i la pràctica docent.

Per la seva banda, Gavin Smith, professor emèrit de la Universitat de Toronto, se'ns presenta com un jove

antropòleg d'origen britànic, format als EUA i interessat en les societats llatinoamericanes, que va arribar a la regió alacantina del Bajo Segura durant els anys de l'immediat postfranquisme, tot just tres anys després de la mort del dictador. La seva adopció de l'Economia política nord-americana com a aproximació teòrica, i el seu interès conseqüent per les transformacions històriques de les relacions de dominació i de les lluites polítiques, el van fer ensopegar en un primer moment amb el silenci i l'aparent desmemòria que imperaven en una societat encara fortament marcada per les represàlies de la postguerra. Tot i els vents de canvi polític que semblaven bufar a escala estatal durant la transició a la democràcia, la societat local del poble de Catral romania condicionada per les divisions socials i les relacions de poder instaurades durant el règim franquista. Aquestes dificultats es van sumar a la pobra informació antropològica sobre la societat espanyola oferida per les tradicions antropològiques anglosaxones.

La secció d'articles originals es tanca amb el text del catedràtic de la UNED Ubaldo Martínez Veiga, qui ens proposa també un recorregut pel seu itinerari formatiu, des dels seus inicis com a estudiant de Filosofia, tot passant per la seva elecció de l'Antropologia i el seu descobriment del mètode etnogràfic durant una estada a l'Universitat de Columbia, a mitjans dels anys setanta, amb motiu de la seva participació en una recerca sobre un barri de Nova York. Més tard, retornat a Espanya i ja convertit en docent universitari, va aplicar el seu nou interès per l'Antropologia ecològica al seu primer treball etnogràfic, portat a terme a Astorga (Lleó). El retorn al país, però, no va ser definitiu, sinó que la trajectòria de Martínez Veiga es troba farcida d'estades internacionals (a Sri Lanka, els EUA, Austràlia, el Regne Unit...) que han suposat per ell un continu anar i venir de la realitat espanyola, alhora que una font d'idees teòriques. D'aquesta manera ha fet les seves aportacions a l'Antropologia econòmica, amb l'estudi de l'economia submergida, el treball domèstic,

l'agricultura intensiva i les migracions econòmiques. La seva tasca antropològica va adquirir especial notorietat arrel dels aldarulls racistes d'El Ejido, localitat on havia fet recerca prèviament. A banda dels seus assoliments en el camp de la recerca, Martínez Veiga repassa també els conflictes de tipus institucional que han marcat la seva trajectòria acadèmica, i en especial el seu estatus com a docent en el si de les universitats espanyoles.

Finalment, com ja avançàvem més amunt, completem el número amb la traducció al castellà de l'article "The Project in the Model. Reciprocity, Social Capital, and the Politics of Ethnographic Realism", de la catedràtica de la Universitat de Barcelona Susana Narotzky. El text es va publicar originalment en anglès l'any 2007 a la revista *Current Anthropology*¹, i ha estat traduït per Camila del Marmol i Pablo Romero, membres del Consell de Redacció de (con)textos. Es tracta d'una reflexió epistemològica al voltant de les implicacions de l'ús de certs conceptes per part de les Ciències Socials. Tot partint dels exemples de les nocions de "reciprocitat", "incrustació" i "capital social", Narotzky alerta de la importància de fer explícites les decisions conceptuals i terminològiques preses a l'hora de produir coneixement teòric, per tal de donar visibilitat a les agendes polítiques que inevitablement acompanyen qualsevol intent de descriure i analitzar els fenòmens socials.

Fins aquí el sisè número de (con)textos. revista d'antropologia i investigació social. Amb ell tanquem una etapa, iniciada a principis de 2007 per un grup de doctorands i doctorandes de la UB, que l'any següent va donar com a fruit l'aparició del primer número de la revista. En el si d'aquell Consell de Redacció originari, un espai d'aprenentatge i de treball sota la premissa del funcionament assembleari, es van produir llargues i fructíferes discussions al voltant dels textos que ens anaven arribant d'arreu. L'experiència ens va ajudar a canalitzar i posar en comú les inquietuds de l'etapa

1 Volum 48, número 3, pàgines 403-424.

pre-doctoral, a base de confrontar-nos amb la feina de tirar endavant una revista oberta a tota mena de temàtiques i enfocaments teòrics. Avui passem el testimoni a una nova fornada d'estudiants que, moguts per unes inquietuds que ens resulten d'allò més familiar, han decidit donar continuïtat al projecte de (con)textos. Els hi ho agraïm i els animem a gaudir de la tasca editorial tant com nosaltres ho hem fet.

[Abstract castellà]

Presentamos un número monográfico que incluye textos escritos por antropólogos de reconocido prestigio en nuestra disciplina, que repasan sus trayectorias para ofrecernos una visión de la Antropología ibérica desde los años setenta del siglo pasado. La efervescencia política y social de aquel tiempo marcó tanto el trabajo de los antropólogos autóctonos que desarrollaban su investigación dentro de las fronteras, como el de los extranjeros que llegaban atraídos por las especificidades de las sociedades ibéricas. Paralelamente, otros antropólogos han ido buscando respuesta a sus inquietudes intelectuales fuera del país, contribuyendo a la vez a la internacionalización de la Antropología ibérica.

[Abstract anglès]

This special issue includes several articles written by renowned anthropologists who, in describing their particular careers, provide interesting insights about Iberian anthropology since the 1970s. The political and social commotion of that time had an influence on the work of autochthonous anthropologists doing research within our borders. It also affected the ethnographic task of foreign scholars who were attracted by the particularities of Iberian societies. Parallel to this, some anthropologists, while travelling abroad in search for intellectual inspiration, contributed to the internationalisation of Iberian anthropology.

